

VÅRBY

RAVINEN

Förstudie

Sweco Landskap
2026-03-17

 Huddinge

SWECO

Arbetsgrupp:

Daniel Gulliksson	/ Ansvarig landskapsarkitekt, Sweco
Ruth Boberg	/ Handläggande landskapsarkitekt, Sweco
Ellinor Björklund	/ Praktikant landskapsarkitekt, Sweco
Susanna Udd	/ Landskapsarkitekt, Huddinge kommun
Linda Dahlberg	/ Områdesstrateg, Huddinge kommun

SYFTE

Syftet med denna förstudie är att visualisera möjliga vägval i arbetet med att utveckla Vårbyravinens vistelsevärden samt att utreda den tekniska möjligheten att leda om dagvatten som idag är förlagt i kulvert och synliggöra det som en del av ravinens kvaliteter. Förstudien ska fungera som underlag för arbetet med utvecklingen av centrumbebyggelsen i Vårby och för framtagandet av en detaljplan för en ny skola i området.

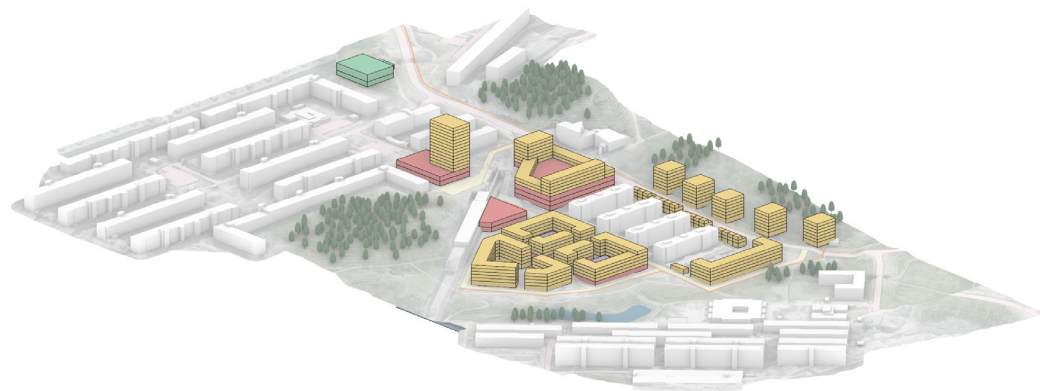

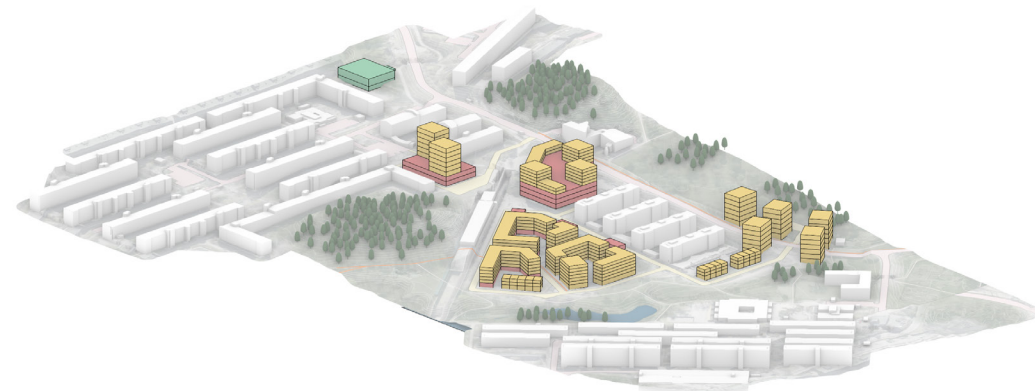
ÖVERSIKT

Planen redovisar studieområdet för Vårbyravinen och dess omgivande park, samt angränsande utredningsområden för ny skola i väster och utveckling av centrumbebyggelsen i öster.

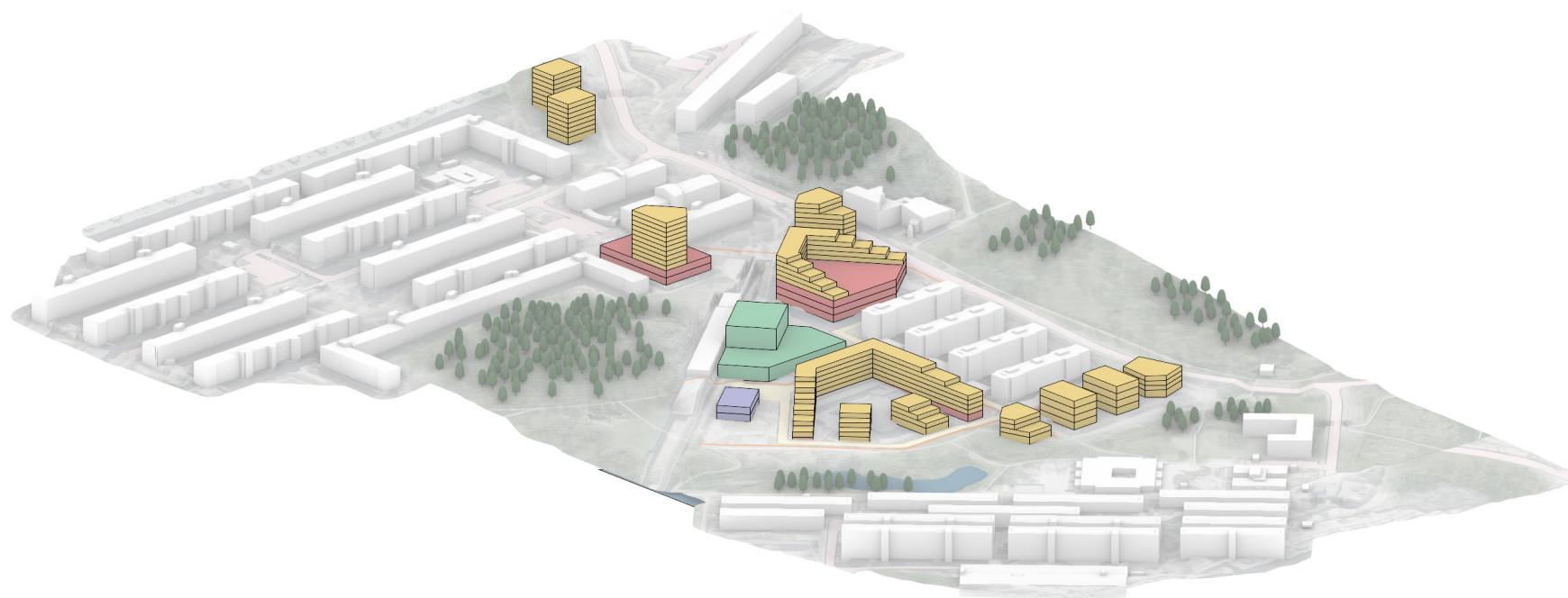

Strukturförslag 1

Strukturförslag 2

Strukturförslag 3

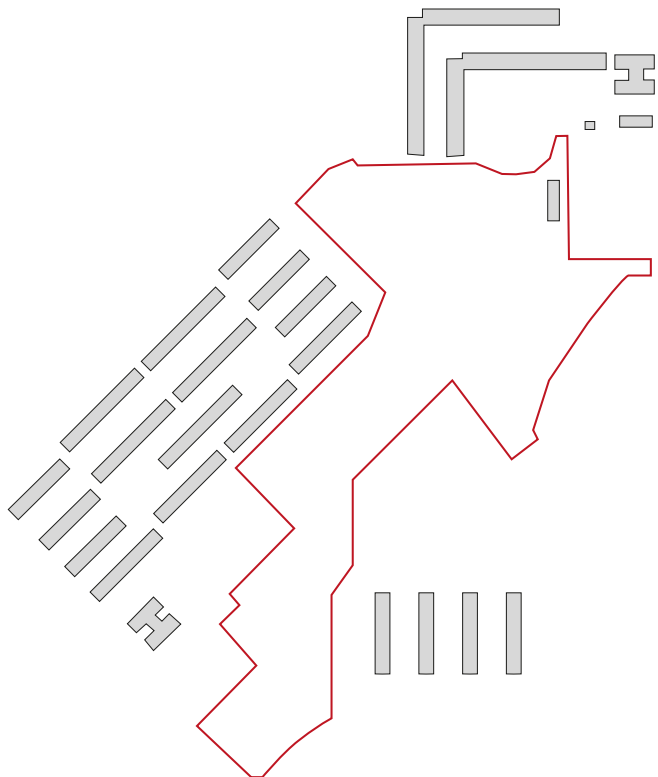
AVGRÄNSNING

Möte med ny bebyggelse

Utvecklingen av centrumbebyggelsen har utretts i tre scenarier. I denna förstudie har huvudsakligen strukturförslag nr 3 studerats i relation till Vårbyravinen. Detta alternativ bedöms i nuläget innebära minst intrång i Vårbyravinen och dess omgivande park. Det bör dock förtydligas att den nya bebyggelsens möte med parken endast har studerats översiktligt, och att samtliga förslag kan utvecklas i ett senare skede, för att möta parken på olika sätt.

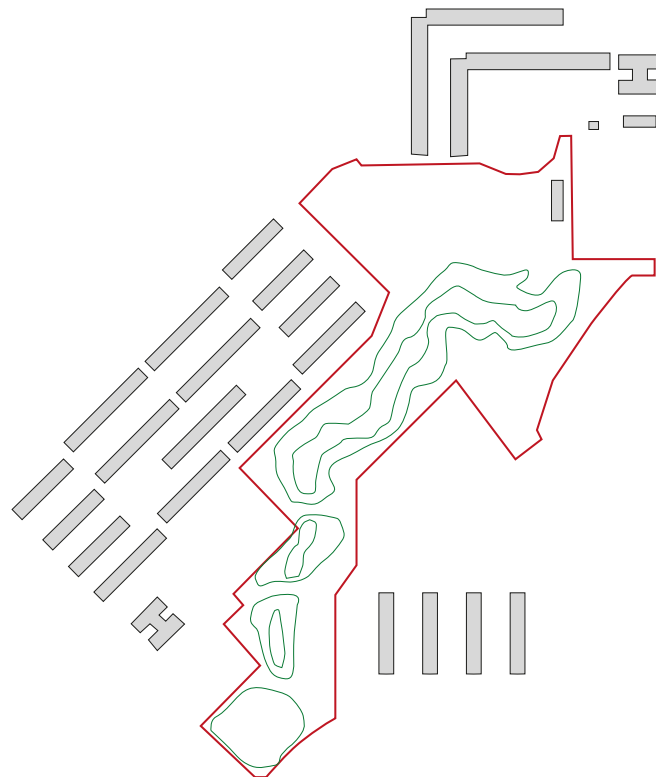
Utbredningen av den nya skoltomten är ännu inte fastställd, men det bedöms sannolikt att en del av parkmarken behöver tas i anspråk för att uppfylla kravet på friyta. I den fortsatta processen behöver en avvägning göras mellan olika behov och intressen.

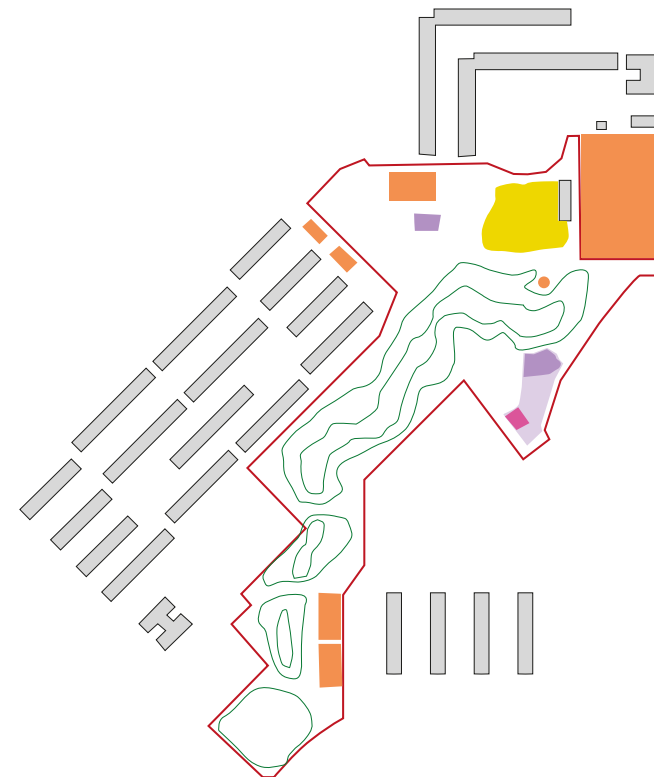
Parkens avgränsning

En praktisk definition av parkens avgränsning har gjorts efter ett platsbesök. Avgränsningen utgör en del av ett större, sammanhängande område som är detaljplanlagt som park.

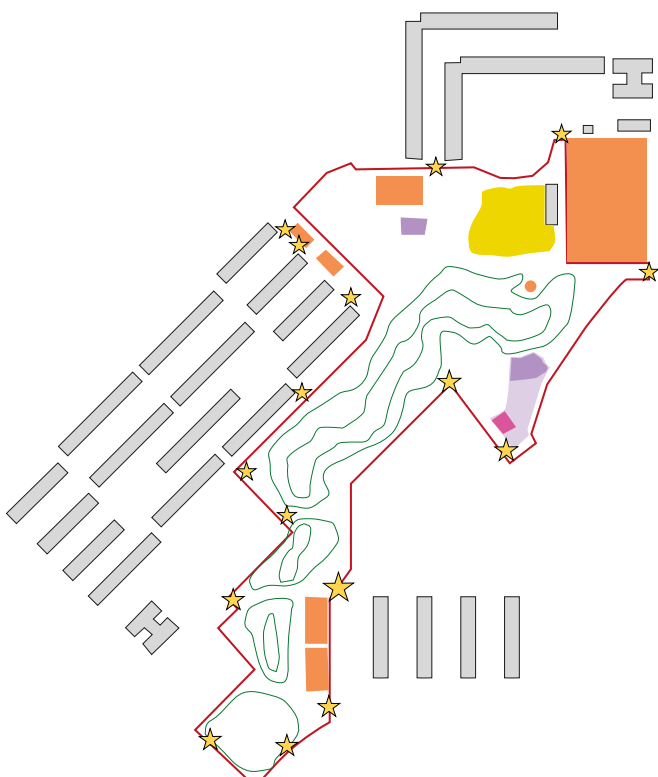
Ravinens utbredning i parken

Ravinens utbredning är på de flesta sidor väl definierad och upplevs som sammanhängande tack vare sina tydliga slänter. I söder är avgränsningen mer otydlig, då ravinens olika rum är avskurna och slänterna är flackare.

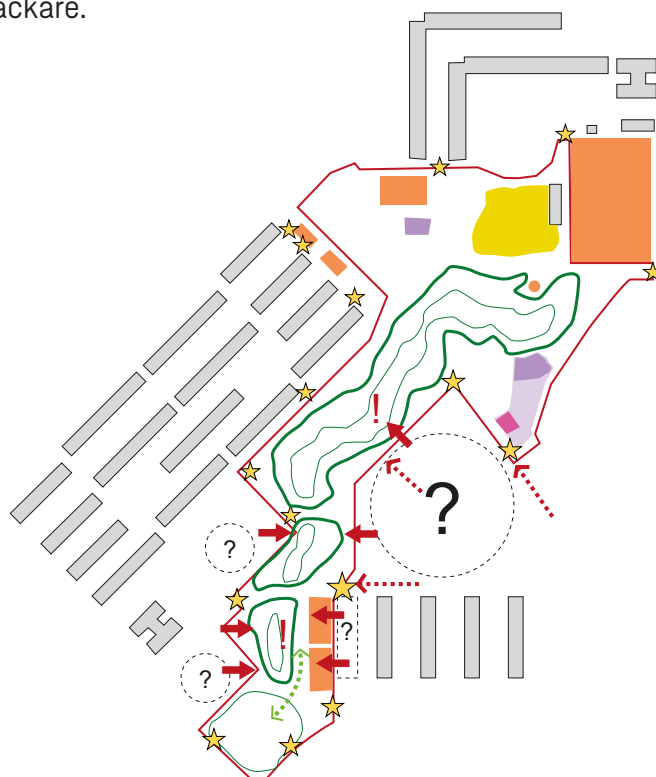
Befintliga funktioner

Funktioner och målpunkter är i dagsläget främst koncentrerade till parkens norra del. I ravinens botten saknas anlagda funktioner.

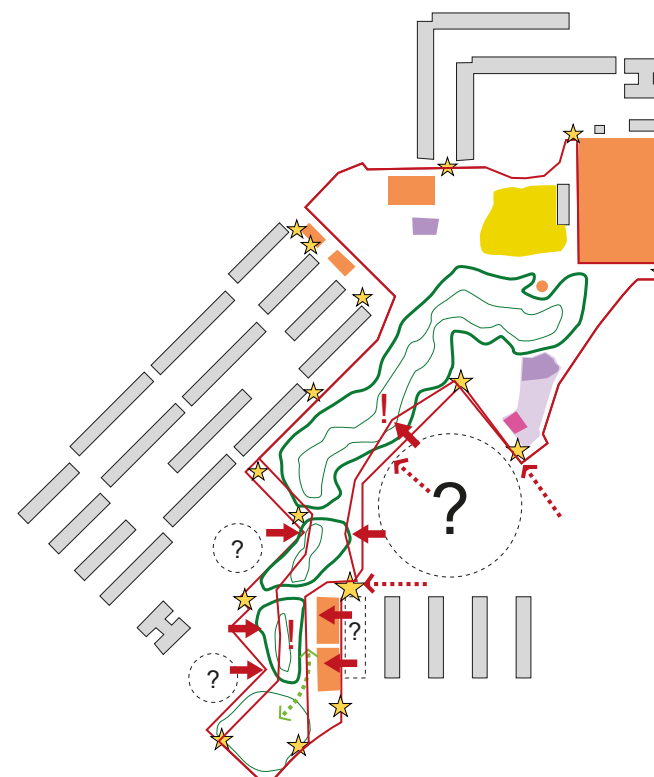
Befintliga entréer

Det finns ett flertal entréer runt parken som leder fram till ravinen, men de är inte särskilt accentuerade.

Identifierade risker, brister och oklarheter

Det finns flera osäkerheter kring parkens framtida utbredning och innehåll. Detta gäller framför allt parkens södra delar, där exploatering riskerar att pressa ihop parkrummet.

Konsekvens

Om Vårbyravinens värden inte beaktas i kommande exploateringar finns en risk att landskapets naturliga nord-sydliga orientering går förlorad. Därmed kan ravinens botten också bli svårare att avläsa som spår av ett tidigare vattendrag med riktning mot Mälaren.

Analys

Slutsatser

Utveckla vegetation och siktlinjer: Lätta upp vegetationsridån och gallra sly i ravinen för att skapa tydliga siktlinjer, större överblick och ökad upplevd trygghet. Komplettera med blommande arter och ängsytor för ökade visuella och ekologiska värden.

Aktivera släntkrönet: Aktivera ravinens släntkrön i strategiska lägen med mindre platsbildningar för social närvaro, vistelse och fler utblickar över ravinen.

Skapa ett stråk genom ravinen: Gör det möjligt att röra sig genom ravinen via ett tydligt huvudstråk och flera kopplingar mellan ravinens nivåer (krön och botten).

Förtydliga entréer och orientering: Se över och stärk parkens entréer i samband med kommande exploatering, med tydlig gestaltning, vägledning och trygghetsåtgärder.

Samla och placera funktioner strategiskt: Se över fördelningen av befintliga funktioner i parken och lokalisera dem till platser som behöver aktiveras och accentueras, så att anläggningar bildar framsidor mot ravinen.

Säkra ravinens uttryck vid skolans etablering: Gestalta skolgården så att den följer och förstärker landskapets naturliga form utan att hindra allmänhetens möjlighet att följa ravinens riktning mot Mälaren.

Förstärk kopplingen mot Mälaren: Tydliggör och accentuera huvudentrén i söder och höj gestaltnings- och trygghetsnivån i gångtunneln under Vårbackavägen (t.ex. sikt, ytskikt och belysning).

S

Belysning

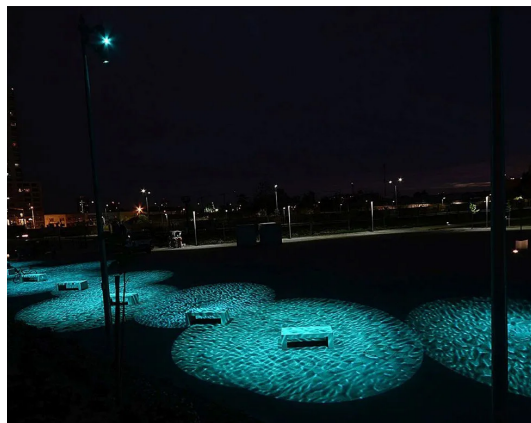
Komplettering av allmän parkbelysning.

M

Platsbildningar med gestaltad belysning.

L

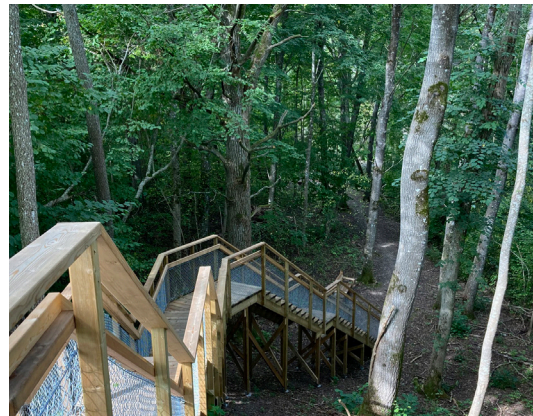

Effektbelysning utifrån ett genomarbetat gestaltningskoncept.

Anläggning

Mindre platsbildningar med nya parkmöbler.

Trappor för att ta sig upp och ner för ravinens slänter.

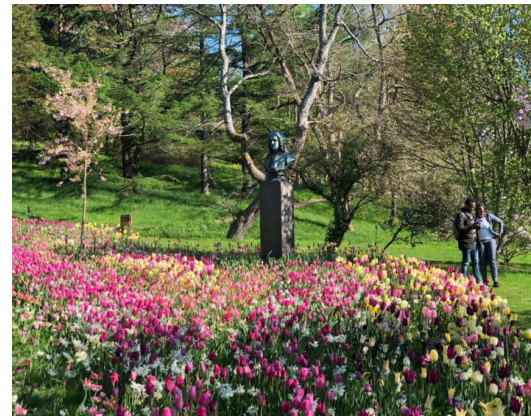

Mer omfattande konstruktioner. Trappor, spänger, broar och plattformar med utblickar. Tillgänglighetsanpassning med ramper.

Plantering

Klippta grässlänter byts ut mot blommande äng.

Inslag av effektfull blomning på strategiska platser. Lökplantering och eventuellt inslag av perenner.

Stora effektfulla perennplanteringar.

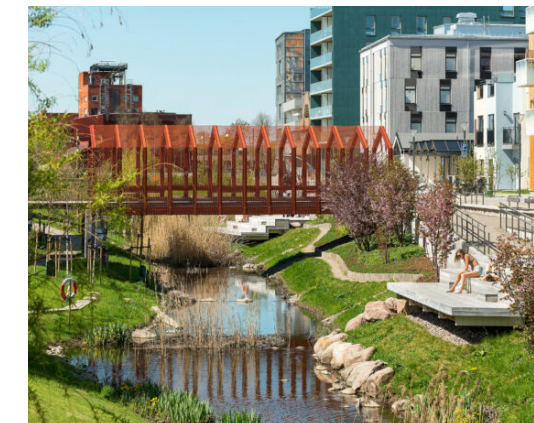
Karaktär

Förädlad natur med siktlinjer och blommande arter.

Fler insatser för att aktivera ravinens botten, såsom lekotop, men fortfarande med stor hänsyn till landskapets befintliga form och struktur.

Ett fullt ut gestaltat och semiurbant vattenrum. Konstruktioner som rör sig över ravinen för att förstärka känslan av uppe och nere.

Inspiration och ambitionsnivå

Gestaltningen av Vårbyravinen och den omgivande parken kan genomföras med olika ambitionsnivåer. Utvecklingen kan även planeras etappvis, där mindre insatser kan ge stor effekt på kort sikt och större åtgärder kan motiveras successivt i takt med att Vårby växer och utvecklas.

Nedan har vi delat in exempel och förslag till åtgärder utifrån omfattning och investeringsnivå: Small (mindre insatser), Medium (medelstora åtgärder) och Large (mer omfattande åtgärder).

Small

Enklare åtgärder som gallring av vegetation, skapande av siktlinjer och förädling av befintliga platsvärden. Tillägg av blommande arter samt inslag av parkbelysning och ny möblering.

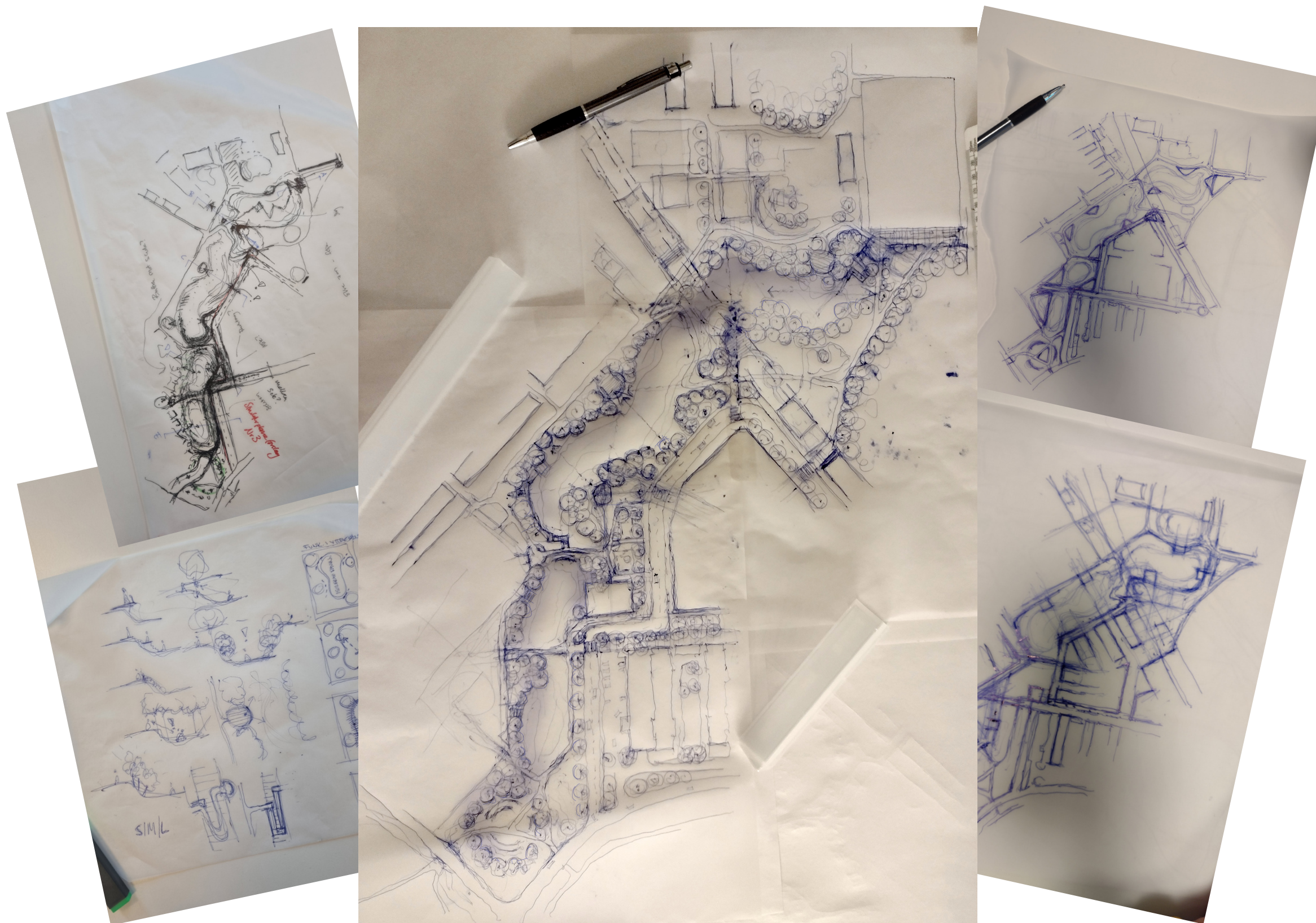
Medium

Utvalda konstruktioner, exempelvis trappor, anläggs för att styra om parkens flöden. Insatserna kan omfatta begränsad anläggning vid strategiska platser, utökad belysning samt mer utvecklad gestaltning som skapar nya målpunkter i parken.

Large

Mer omfattande insatser, såsom ljusinstallationer eller en samlad ljusgestaltning av större delar av parken. Här kan även mer ambitiösa trapp- och brokonstruktioner samt nya funktioner av större dignitet ingå.

Tidiga skisser

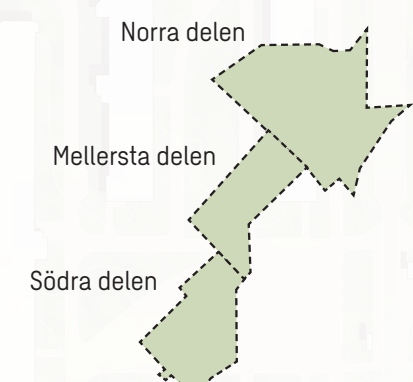
Många möjligheter!

Under arbetets gång har flera olika angreppssätt prövats på en övergripande nivå. Förslaget som redovisas på kommande sidor är en möjlig inriktning bland flera.

Förutsättningarna för Vårbyravinen gestaltning avgörs i hög grad av strategiska val kring omfattningen av framtida exploatering samt om dagvatten ska ledas till ravinen eller inte.

Möjligheten att leda dagvatten till Vårbyravinen har inte studerats inom ramen för skissarbetet i denna förstudie. Den utredning som ska klargöra om detta är möjligt har pågått parallellt med skissarbetet och har därför inte kunnat ligga till grund för de redovisade skisserna.

Skissförslag Översikt

I detta skissförslag har parken delats in i tre delar med delvis olika karaktärer, möjligheter och utmaningar: den norra, den mellersta och den södra delen.

I linje med analysens slutsatser föreslås, för samtliga delar, åtgärder som tydligare kopplar parkens övre nivåer till ravinen, stärker den visuella kopplingen tvärs över ravinen och förstärker parkens funktion som ett sammanhängande stråk i nord-sydlig riktning.

För sektioner se sid. 13.

Lyft det karaktärfulla rummet som skapas under tunnelbanans fundament, genom effektiv belysning.

Accenturera befintliga platsbildningar runt ravinkanten genom att gallra ut siktlinjer och tillför möbler och belysning.

Vänd idrottsplatsen och lekplatsens baksida till att bli framsidor mot Vårbyravinen, genom att tillskapa gradänger och rumslighet med hjälp av planteringar.

Blå punkter indikerar lägen där det finns möjlighet att koppla på dagvatten från ledningsnätet.

Gula punkter indikerar lägen där det finns möjlighet att skapa mindre målpunkter på ravinens botten.

Gör det möjligt att ta sig ner för ravinkanten och skapa målpunkter att upptäcka i ravinens botten.

Samla parkens aktiviteter till definierade zoner för att kunna rikta trygghetsskapande insatser, såsom belysning, och samtidigt skapa bättre förutsättningar för social aktivitet på dessa utvalda platser. Ett förslag är att flytta en pumptrack hit, som idag är placerad längre norr ut i parken.

Norra delen Aktivitetsparken

Vårbyravinen norra del ligger i nära anslutning till Vårbergstoppen och utgör därmed en viktig länk i ett sammanhängande parkstråk mellan Vårbergstoppen och Mälaren. Området har ett centralt läge i Vårby, med närhet till tunnelbana och bostäder. Här finns flera tydliga målpunkter, såsom idrottsplats, lekplats, dansbana och skatebana. I den norra delen är ravinslänterna som mest dramatiska, vilket skapar en tydlig upplevelse av "uppe" och "nere". Den rumsliga upplevelsen förstärks av att tunnelbanan passerar över platsen på en bro, vars pelare tillför ravinen en särskild rymd.

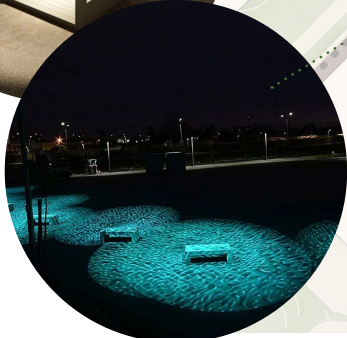
Skapa aktivitetsytor runt Vårbyravinen som har en genomarbetad belysning och som kan aktiveras även kvällstid.

Förhöj visuella och ekologiska kvaliteter genom att tillföra blommande arter till ravinens slänter. Gallra igenvuxen vegetation för att skapa siktlinjer.

Utnyttja ravinens södvända slänter till informella sittplatser i form av grädgångar som följer landskapets naturliga form.

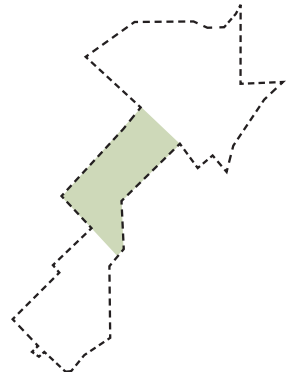
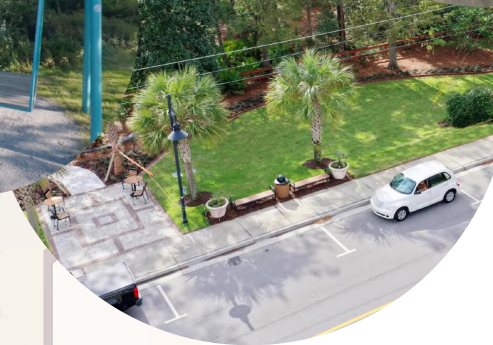

Skapa lekfulla målpunkter på ravinens botten som kan belysas för effekt och ökad upplevelse av trygghet. Det är viktigt att noga överväga vilka tillägg som kan anses lämpliga utan att riskera att negativt påverka platsens befintliga värden.

Möjliggör för rörelser genom ravinen genom att skapa sätt att ta sig upp och ner för slänterna på flera platser. Denna typ av kopplingar måste studeras för att värna om ravinens befintliga karaktär och värden.

Aktivera Vårbyravinen släntröner med fickparker som programmeras med aktiviteter för olika åldrar och målgrupper. Dessa föreslås bli en del av det framtida gaturummet som får karaktären av park- och vistelsegata.

Mellersta delen Dalgången

I mitten av Vårbyravinen får landskapet en böljande och pastoral karaktär. Kullar med olika avstånd skapar ett visuellt djup och ger en tydlig känsla av att vara bortkopplad från den vardagliga miljön. Här kan ett upprustad gångstig skapa ett ökat flöde av människor genom landskapet vilket ger en ökad upplevelse av trygghet.

Genom att lätta upp den täta vegetationsridån på släntröner som bitvis omger ravinens så skapas kontakt mellan dalens olika nivåer. Längs krönet bildar landskapet naturliga platåer med stor potential för utblickar över ravinens. Om dessa platser aktiveras kan de bidra till fler vistelsepunkter och fler "ögon" i och runt ravinens, vilket ytterligare kan öka den upplevda tryggheten. Det är dock viktigt att inte för mycket av den befintliga vegetationen försvinner, så att ravinens tappar sin tydliga rumslighet.

Skapa en lekotop i anslutning till skolan. Platsen görs till ett suggestivt landskap med karaktären av ett vattendrag med stenblock, spänger och broar. Platsen ska locka till lek och kan innehålla inslag av formell lekutrustning som passar i landskapet såsom lekhus och balansredskap.

Bygg en visuell målpunkt i axeln från tunnelbanan, gärna i form av en bro som kan förstärka känslan av ett övre och nedre plan i ravinen.

Utforma skolans utemiljö så att den vänder sig mot Vårbyravinsens södra enté med hjälp av gradängar som formas efter landskapet och som kan utgöra informella lek- och vistelsezoner på skolgården.

Utnyttja slänter för ängsvegetation, för ökade visuella och ekologiska kvaliteter.

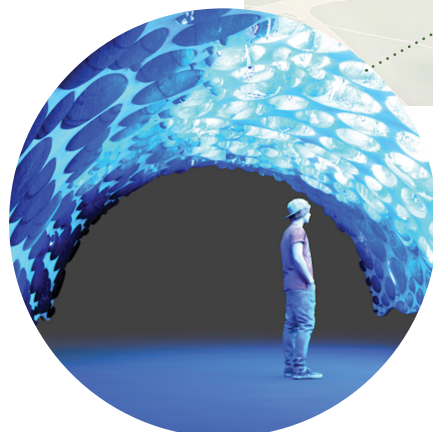

Södra delen Bäcken

I ravinsens södra del blir ravinslänterna flackare, vilket underlättar rörelser upp och ner ur ravinen. Här ger frilagda stenblock och landskapets form redan i dag en karaktär av porlande vattendrag, trots begränsad vattenföring, och de uppvuxna träderna skapar en rumslighet som snarare liknar en pelarsal än en sluten ridå vid kanten. Denna karaktär kan förstärkas och utvecklas till ett leklanskap, med en sömlös övergång till den nya skolgården.

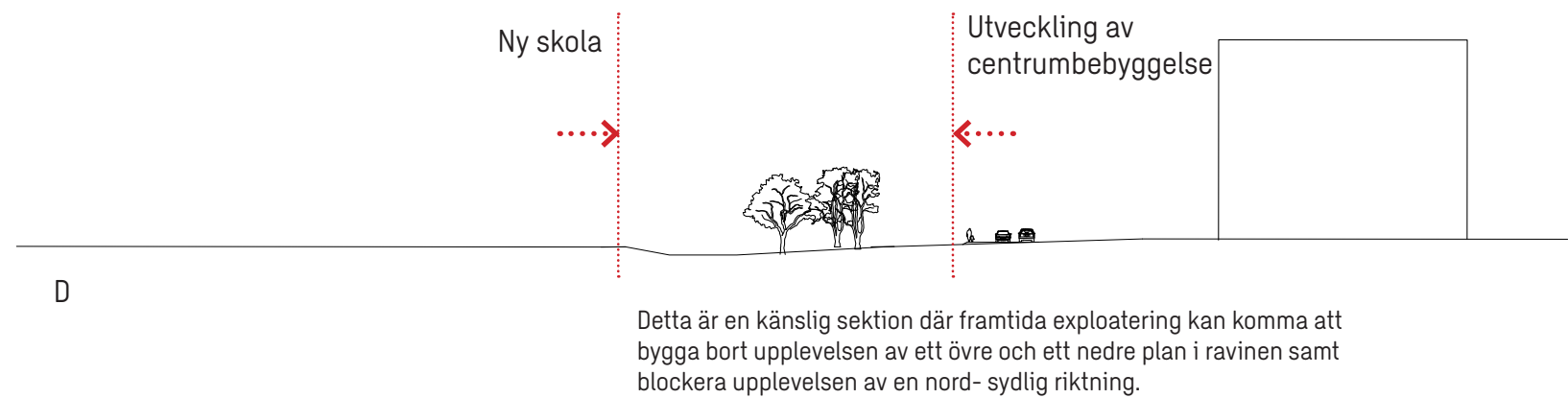
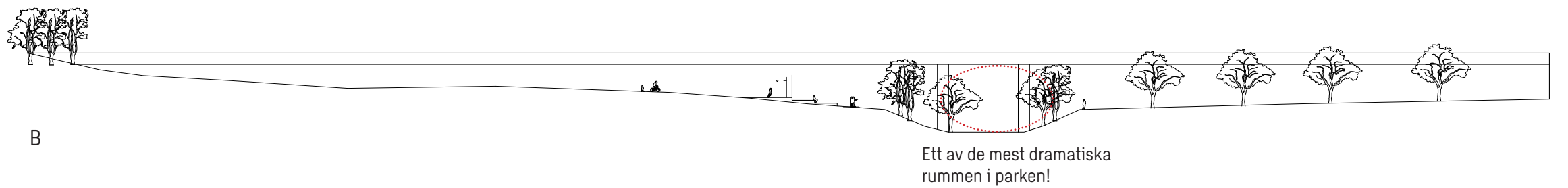
Den södra entrén markerar ravinsens möte med Mälaren och är för många besökare den första kontakten med Vårbyravinen, via stråket från Vårbybadet och Vårby udde. Här finns potential att skapa en tydligare platsbildning som upplevs som en början eller ett avslut på parken och som på ett mer självklart sätt leder vidare mot vattnet.

Placera rumsskapande element för att få den södra entrén att kännas mer intressant och omhändertagen. Entrén ska vara ett blickfång och en målpunkt från norr och även väcka nyfikenhet från koloniträdgårdarna på andra sidan Vårbackavägen.

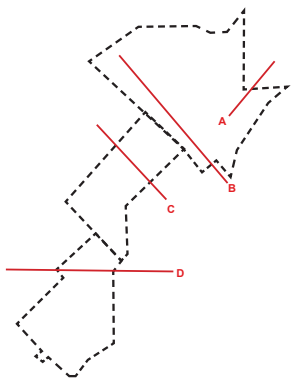

Skapa en tydligare visuell koppling mot gångtunneln under Vårbackavägen genom att rätta ut gångbanan. Rusta upp tunneln för en tryggare upplevelse, med nya ytskikt, ljussättning och kanske ljud. Gärna med vatten som inspiration för att återkoppla till det forna flödet mot Mälaren.

0 5 10 15 20 25m
Skala 1:500

SEKTIONER

Studier av rumslighet

Landskapets form och rumsbildningar har studerats i sektioner i fyra strategiska lägen.

- Bevaka skolans utbredning och markanspråk.
- Bevaka centrumutvecklingens utbredning och dess påverkan på park- och ravinrummet.
(Se Förstudie Vårby Gård Centrum 2026-03-13)
- Säkerställ ett tydligt principbeslut för parkens södra del: ska en sammanhängande park säkras här, som knyter ihop ravinens södra del med den mellersta och den norra, eller ska man acceptera att delarna hanteras separat, där skolan och framtida exploatering tar parkmark i anspråk?
- Utred om det finns en medelväg som kombinerar samband/stråk med ett visst ianspråktagande av parkmark. Oavsett vilket ställningstagande som görs så möjliggör ett tydligt beslut ett mer genomarbetat slutresultat.
- Om skolan ska få nyttja parkmar som friyta, hur ska den gestaltas så att den klarar slitaget och vem ansvarar för vad?
- För dialog med berörda parter om vilken ambitionsnivå som är rimlig vid en framtida utveckling av Vårbyravinen och den omgivande parken.
- För dialog med berörda parter om funktion och ambitionsnivå för en eventuell framtida dagvattenanläggning i parken.
(Se PM Förstudie - möjlighet till öppen avledning av dagvatten i Vårbyravinen)
- Utred vilka naturvärden som finns i och runt parken samt om dessa sätter upp begränsningar för vad som är möjligt att göra avseende t.ex. belysning och gallring av vegetation..
- Utred möjligheten att påverka befintliga kulturmiljöobjekt så som alléer och brofundamentet.

MEDSKICK TILL KOMMANDE ARBETE